

POČERNICKÉ SOUDNÍČKY

Náměty příběhů vycházejí ze skutečných záznamů policejních zápisů a kronik. Jména pachatelů jsou smyšlená.

PRACHY V ČUDU

V roce 1919 se z Ruska do Počernic vrátili legionáři Václav a Josef Buřilovi ze Svěpravic. Starší z obou bratří, Václav, pracoval před válkou jako disponent v pobočce Agrární banky v Praze, mladší Josef byl původně skladníkem v továrně Praga. Bratři Buřilovi měli celkem jasno, co budou doma dělat. Až si trochu odpočinou, půjdou se podívat tam, kde pracovali předtím, než narukovali, a pak se uvidí. Jenže jejich plány postavil úplně na hlavu třetí muž, který s nimi přišel.

Joe Skrivanek se narodil v Chicagu českým rodičům, živil se v Americe jako pojišťovací agent a osud ho zavál na konci války do Ruska, kde měl pomáhat organizovat návrat amerického vojenského materiálu zpět do USA. Cesta lodí z Vladivostoku trvala téměř dva měsíce, a tak bylo dost času na vzpomínky i na sprádkání plánů do budoucna. A tady někde se postupně začal rodit společný projekt naší trojice, bankovního úředníka, skladníka z automobilky a amerického pojišťovatele.

Jak známo, auta je třeba umět nejen zkonstruovat a vyrobit, ale důležité je také umět je prodat a to bylo po skončení první světové války velmi těžké. Banky se v té době stavěly k financování automobilů velmi zdrženlivě, přece jen šlo o novinku a bankéři bývají vždycky dost konzervativní. Naopak Joe Skrivanek konzervativní nebyl ani trochu. Společně s bratry Buřilovými se postaral o založení předchůdkyně dnešních leasingových společností, kampeličky specializované na nákup automobilů.

První českomoravské úvěrové družstvo mělo celkem 21 zakládajících členů včetně předních počernických osobností. Zakládající schůze se uskutečnila 20. ledna 1920 v sále hostince Na Kovárně, kde byl také sjednán pronájem prozatímního sídla družstva. Znalosti a zkušenosti Václava Buřila z finančnictví, píle mladšího Josefa, ale zejména pak podnikatelský duch Joea Skrivanka přinášely své ovoce. Během prvního roku dosáhly vklady výše 1 189 329,60 Kč, v roce 1921 pak 1 552 341,20 Kč. 1. českomoravské úvěrové družstvo, podle moderního amerického způsobu nazývané zkratkou ČUD, mělo po dvou letech činnosti dvojnásobek členů a rezervní fond ve výši 395 808,97 Kč. Peníze na nová auta se rozdělovaly členům podle schválených pravidel. V roce 1920 bylo pořízeno celkem 5 nových osobních vozů a navíc jedna hasičská stříkačka na podvozku Praga pro Sbor dobrovolných hasičů v Nehvizdech.

Koncem roku 1922 bylo rozhodnuto o výstavbě vlastního sídla družstva. Byl zakoupen pozemek na Masarykově třídě, zhruba v místech, kde dnes stojí čerpací stanice Benzina. Pak ale dostaly události rychlý a hlavně nežádoucí spád. Joe Skrivanek převedl podle dohody valné hromady téměř celý rezervní fond a většinu volných provozních prostředků na zvláštní konto určené pro financování projektu a stavby. Co už ovšem valná hromada neschválila, bylo to, že tyto peníze ještě s dalšími prostředky Skrivanek vybral a odjel neznámo kam. Případ této značné zpronevěry začala vyšetřovat Všeobecná kriminální ústředna při Pražském policejním ředitelství. Současně oba Buřilové v čele dozorců zahájili rozsáhlé pátrání a zanedlouho získali zprávu od krajanů z Chicaga, že by snad Joe Skrivanek mohl být tam. Václav se okamžitě do Ameriky vypravil. Bohužel veškeré snahy najít Joea Skrivanka nikam nevedly a tak krajané v Chicagu

Buřilovi poradili, aby se obrátil na tamní policii s žádostí o zjištění pobytu zmizelého spolupracovníka. Policejní orgány Buřila pečlivě vyslechly a Skrivanka se jim během dvou týdnů skutečně podařilo najít. Bohužel však pouhé dva dny po zajištění Skrivanka byl ve svém hotelovém pokoji zatčen i Václav Buřil. Vysvětlení se mu dostalo teprve až po několika dnech na přímluvu vlivného chicagského advokáta českého původu Franka Williama Necesanyho: Spojené státy a Republika československá mají od roku 1919 uzavřenu smlouvu o vzájemné spolupráci ve věcech trestních. Joe Skrivanek jako americký občan se dopustil zločinu zpronevěry, a i když ke zločinu došlo mimo území USA, mohou na základě této smlouvy zadržet a stíhat pachatele obě země, protože jde o čin stejně trestný podle práva československého i amerického.

Buřil byl, zřejmě tedy na základě Skrivankovy výpovědi, zatčen jako spolupachatel. Marné byly jeho protesty a odvolání, marné byly argumenty, že by se přece sám nejel přihlásit na policii do USA, kdyby o zpronevěře v Praze věděl, nebo se jí dokonce účastnil. Oba, jak Joe Skrivanek, tak Václav Buřil, byli v dubnu 1923 odsouzeni Kriminálním soudem v Chicagu k 15 letům vězení a převezeni do federální trestnice v městečku Oswego ve státě Illinois. O dalším osudu obou mužů se bohužel nepodařilo zjistit víc. Z protokolu Okrskové četnické stanice se pak už ví jen to, že dne 20. května 1923 nahlásil hajný Svozil, že v lese u Xaverova nalezl tělo oběšeného, který byl posléze identifikován jako Josef Buřil, bytem v Horních Počernicích. A tím se definitivně uzavřelo i fungování Prvního českomoravského úvěrového družstva ČUD z Horních Počernic, které stálo u prvopočátků leasingu a úvěrování automobilů v Československu. Bohužel stálo ale i u zrodu toho, co dnes známe pod pojmem tunelování, což je nekalá činnost, na jejímž konci je zjištění, že vaše peníze jsou prostě – v čudu.

Jan Brunner

